

M. Yüzyılın Oğlu
Antonio Scurati

Çeviren: Güliz Akyüz Yıldırım
Editör: Ümit Özger
Son Okuma: Can Güçlü
Sayfa Düzeni: Didem Kestek
Kapak: Fatma Saltan

Orijinal Adı: *M. Il figlio del secolo*

Copyright © 2018 Antonio Scurati
Türkiye'de yayın hakları The Italian Literary Agency ve AnatoliaLit Telif Hakları aracılığıyla Bilgi Yayınevi'ne aittir.
Giunti Editore Edizioni S.P.A., Milano, İtalya tarafından İtalya'ya yayımlanmıştır.

ISBN: 978-975-22-1354-8

1. Basım
Şubat 2025

BİLGİ YAYINEVİ • 8875

Meşrutiyet Cd., No: 46/A, Yenışehir 06420 / ANKARA
Tlf.: (0-312) 434 49 98/ 434 49 99/ 431 81 22 • Faks: (0-312) 431 77 58
www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr
Sertifika No: 15033

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Ltd. Şti.
Başkent Organize Sanayi Bölgesi, 22. Cd., No: 6
Malıköy, Temelli/Ankara Tlf.: (0-312) 640 16 23
Sertifika No: 48083

Bu kitabın tüm yayın hakları Bilgi Yayınevi'ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın kitaptan alıntı yapılamaz, tümü veya belli bir bölümü kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz, dağıtılamaz.

ANTONIO SCURATI

M

YÜZYILIN OĞLU

İtalyancadan Çeviren: Güliz Akyüz Yıldırım

BİLGİ YAYINEVİ

Bu belgesel niteliğindeki romanda adı geçen karakterlerin hiçbiri yazarın hayal gücünün ürünü değildir. Aksine anlatılan her bir olay, karakter, diyalog ve konuşma tarihsel olarak ya belgelenmiş ya/veya birden fazla yetkili kaynak tarafından tanıklık edilerek doğrulanmıştır.

“Ben geçmiřten gelen bir gücüm.”
Pier Paolo Pasolini

1919

*Faşist Mücadele Birliklerinin İttifakı'nın¹ Kuruluşu
Milano, San Sepolcro Meydanı, 23 Mart 1919*

Santo Sepolcro Meydanı'na vardık. Yüz zavallı insan, hepsi de hiçbir kıymeti olmayan adamlar. Azız ve hepimiz ölüyüz.

Konuşmamı bekliyorlar ama benim söyleyecek hiçbir şeyim yok.

Sahne boş, on bir milyon ceset sel gibi üstünü örtmüş, cesetlerden oluşan bir gelgit –hamur haline gelmiş, sıvıya dönmüş cesetler– Carso, Ortigara, Isonzo² siperlerinden getirilip üst üste yığılmış. Kahramanlarımız çoktan öldü ya da ölecek. Onları ayırım yapmadan sonuna kadar seviyoruz. Kutsal ölü yığınının üstüne oturuyoruz.

Her selin ardından gelen gerçekçilik gözlerimi açtı: Avrupa artık oyuncusuz bir sahne. Hepsi yok olmuş: Sakallı adamlar, anıtsal melodramatik babalar, ağlak yüce liberaller, şatafatlı konuşmacılar, ekilip çiçek verenler, ılımlılar ve onların her zaman için talihsizliğimizi borçlu olduğumuz sağduyusu, yaklaşan çöküşün paniği içindeki yanmış politikacılar, kaçınılmaz olayın gecikmesi için her gün yalvarıp duran bu insanlar. Onlar için çanlar çaldı. Yaşlılar bu dev yükün altında ezilecek, beş milyon savaşçı ülke sınırlarına baskı yapıyor, geri dönen beş milyon savaşçı. Harekete geçmek lazım, hızlanmak lazım. Aynı öngörü, yine kötü olacak. Savaş hâlâ gündemde. Dünya hızla iki tarafa ayrılıyor: Orada olanlar ve olmayanlar.

Bunu görüyorum, bütün bunları bu sanrılı ve metruk sahnede apaçık görüyorum, yine de söyleyecek bir şeyim yok. Biz gazilerden, hayatta kalan, artık insanlardan oluşan bir halkız. Saldırı gecelerinde siperlerde çömelmiş dururken sara hastalarının nöbetlerine

1) Faşist Mücadele Birliklerinin İttifakı, 23 Mart 1919'da Benito Mussolini tarafından Milano'da kurulan siyasi bir harekettir. [ç.n.]

2) Birinci Dünya Savaşı esnasında İtalyan ve Avusturya-Macaristan orduları arasında yapılan savaşlar. [ç.n.]

benzer bir his bizi sarstı. Kısa ve öz, sert konuşuyoruz, fısıldayarak. Sahip olmadığımız fikirleri bombalıyoruz, sonra hemen sessizliğin içine geri düşüyoruz. Sözlerini geride kalan insanlara bırakan gömülmemiş hayaletler gibiyiz.

Ancak benim kitem bu. Bunu iyi biliyorum. Ben mükemmel bir avareyim, terhis edilenlerin koruyucusuyum, yol arayışında kaybolanım. Ama bir oluşum var ve onu ileri taşımak gerek. Bu yarı boş salonda burun deliklerimi dolduran yüzyılı kokluyorum, sonra kolumu uzatıp kalabalığın nabzını arıyorum ve izleyicilerim olduğundan eminim.

Faşist Mücadele Birliklerinin İttifakı'nın ilk toplantısı, *Il Popolo d'Italia*³ gazetesi tarafından haftalardır bir kader buluşması olarak duyurulan ve 2000 koltuk kapasiteli Verme Tiyatrosu'nda yapılacak olan ilk buluşma. Ancak geniş seyirci alanı kapatılmış durumda. Alanın ihtişamlı büyüklüğü ve küçük bir utanç arasında ikincisini tercih ettik. Tüccarlar ve Sanayiciler Birliği'nin bu toplantı salonunda karar kıldık. İşte şimdi burada konuşma yapmak zorundayım. Su yeşili renkte hüznünlü bir halıyla kaplı, gri bir mahalle meydanının hiçliğine bakan dört duvar arasında, yıldızların uyuşukluklarını gideremediği Biedermeier koltuklarla çevrili, birkaç darmadağınık saçlı, kel, topal, geleneksel ticaretin, eski ihtiyatlılığın ve titiz bütçe sefaletinin nefes darlığını soluyan zayıflamış gazinin ortasında. Arada odanın arka tarafında merkezin üyelerinden birinin içeri bakan merak dolu yüzü görünüyor. Bir sabun toptancısı, bakır ithalatçısı ya da buna benzer birileri. Şaşkın bir bakış atıyor, sonra bir Campari eşliğinde sigarasını içmeye devam ediyor.

Neden benim konuşmam gerekiyor ki?!

Meclis başkanlığı ateşli bir müdahaleci olan Ferruccio Vecchi tarafından üstlenildi, Arditi'nin⁴ esmer, uzun boylu, solgun, sıska ve gözleri çökmüş başı hastalık iznine çıkarıldı: Hastalıklı dejenerasyonun damgası. Dur durak bilmeyen ölçsüzce ilerleyen dürtüsel ve

3) 1914 yılında Benito Mussolini tarafından kurulan *İtalya Halkı* adlı günlük gazete. [ç.n.]

4) Atılğanlar, gözüpekler; Birinci Dünya Savaşı sırasında İtalyan Kraliyet Ordusu piyadelerinin uzman bir kolu. [ç.n.]

engellenemez bir tüberküloz... Ve halk tarafından yapılan olayların en önemli anlarında adeta bir hezeyan içinde takıntılı bir şekilde kendini yücelten bir hastalık, ve o zaman... İşte o zaman gerçekten tehlikeli hal alan bir hastalık. Hareketin sekreterliğinin Attilio Longoni'ye emanet edileceği neredeyse kesin, eski bir demiryolu işçisi, cahil ve sadece dürüst insanların olabileceği kadar gayretli ve aptal. Ya da bir gardiyan babadan hapisanede doğan sonra tüccar ve devrimci olan sendikalist, Yunanistan'da garibaldi⁵, gezici sirklerde sihirbaz olan bir adam. Diğer yöneticileri ön sıralarda en çok gürültü yapanlar arasından rastgele seçeceğiz.

Neden bu adamlarla konuşmak zorundayım?! Olaylar onlar yüzünden her planın ötesine geçti. Bir komando gibi aniden can alan insanlar. Karşımda yalnızca siperler var, günlerin tortuları, savaşçıların mekânları, delilerin arenası, top atışları ile sürülmüş tarlalar, sorun çıkaranlar, yerinden sürülmüşler, suçlular, aklını kullanamayan zekâ küpleri, aylaklar, küçük burjuva playboyları, şizofrenler, ihmal edilenler, kayıplar, kanun kaçakları, gece kuşları, eski hükümlüler, anarşistler, kışkırtıcı sendikacılar, umutsuz gazeteciler, gaziler, komutanlar ve astsubaylardan oluşan bohem bir politika, ateşli ve keskin silahların kullanımında yetenekli erkekler var, geri dönmenin normalliğini şiddetle yeniden keşfedenler, kendi fikirleri içinde net görmekten aciz fanatikler, kendilerini ölüme mahkum olmuş kahramanlar olarak gören hayatta kalmışlar, hepsi de iyi tedavi edilememiş bir frengiyi kaderin bir işareti sanıyorlar.

Bunu biliyorum, çünkü onları burada karşımda görüyorum, onları ezbere biliyorum: Onlar savaşın adamları, savaşın ya da efsanesinin adamları. Erkeğin dişiyi arzulaması gibi ben de onları arzuluyorum ve aynı zamanda onlardan nefret ediyorum. Onlardan nefret ediyorum, evet, ama önemli değil: Bir devir bitti ve başka bir devir başladı. Molozlar bir araya toplanıyor, enkazlar olayları hatırlatıyor. Ben “sonraki zamanın” adamıyım. Ve buna önem veriyorum. Bu kalitesiz, ömrü tükenmiş malzemeyle –ve onun ortaya çıkardığı bu insanlıkla– tarih yazılır.

5) İtalyan general ve komutan Giuseppe Garibaldi tarafından kurulan gönüllü askerlere verilen addır. [ç.n.]

Her halükârda önümde bu var. Arkamda ise hiçbir şey. Arkamda 1917 yılının 24 Kasım'ı var. Dünya Savaşı. Tarihimizin en ıstırap dolu anı, tüm zamanların en büyük askeri yenilgisi. Bir hafta sonu bir milyon askerden oluşan bir ordu yok edildi. Arkamda 1914 yılının 24 Kasım'ı var. Sosyalist Parti'den atıldığım gün, adımla lanetledikleri İnsani Yardım Cemiyeti salonu, bir gün öncesine kadar idolü olduğum ancak o an beni yumruklama şerefine nail olabilmek için birbirleriyle dövüşen işçiler. Şimdi her gün onların ölüm dileklerini alıyorum. Bana diledikleri bu, D'Annunzio'ya, Marinetti'ye, De Ambris'e, hatta dört yıl önce Üçüncü Isonzo Savaşı'nda⁶ düşen Corridoni'ye diledikleri bu. Zaten ölmüş olanlara ölüm diliyorlar. Bu noktada onlara ihanet ettiğimiz için bizden nefret ediyorlar.

“Kızıl” kalabalık zaferlerinin yakın olduğunu ifşa ediyor. Altı ayda üç imparatorluk çöktü, altı yüzyıl boyunca Avrupa'yı yöneten üç aile. “İspanyol” gripi salgını şimdiden on milyonlarca kurban aldı. Yaşananlar kıyamet alametlerini sergiliyor. Üçüncü Komünist Enternasyonal geçen hafta Moskova'da bir araya geldi. Dünya iç savaşının partisi. Ölmeme isteyenlerin partisi. Moskova'dan Mexico City'ye, dünya küresi üstünde her yerde. Kitle siyaseti dönemi başlıyor ve biz burada yüz kişiden azız.

Ama bunun da önemi yok. Artık kimse zafere inanmıyor. Zaten çoktan yaşandı ve tadı çamur gibiydi. Bu coşkumuz –gençlik, gençlik!– umutsuzluğun getirdiği bir intihar şeklidir. Ölülerle beraberiz, ve yarısı boş bu salonda milyonlarca ölü bizim çağrımıza cevap veriyor.

Aşağıda sokakta çocukların haykırışları devrim çağrısı yapıyor. Biz gülüyoruz. Biz devrimi zaten yaptık. 10 Mayıs 1915'te bu ülkeyi zorla savaşa sokarak. Şimdi herkes bize savaşın bittiğini söylüyor. Ama biz yine gülüyoruz. Savaş biziz. Gelecek bize ait. Faydasız, yapacak hiçbir şey yok, zavallı hayvanlar gibiyim: Zamanın geldiğini hissediyorum.

6) Birinci Dünya Savaşı esnasında İtalya-Avusturya doğu sınırında, Isonzo Nehri yakınında yapılan bir dizi muharebe. Toplam 12 muharebe yapılmış olup 3. Isonzo Muharebesi 18 Ekim–4 Kasım 1915 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. [ç.n.]

Benito Mussolini, frengiden mustarip olmasına rağmen güçlü bir fiziksel yapıya sahip.

Bu sağlamlığı çalışmalarını sürekli devam ettirebilmesini sağlıyor.

Sabah geç saatlere kadar dinlenir, öğlen evden çıkar ama gece yarısından sonra saat üçten önce dönmez ve bu on beş saat yemek için kısa bir mola hariç, gazetecilik ve siyasete adanmıştır.

Şehvetli bir erkek ve bu, farklı kadınlarla olan birçok ilişkisiyle kanıtlanabilir.

Duygusal ve dürtüsel biri. Bu özellikleri onu konuşmalarında düşündürücü ve ikna edici kılıyor. İyi bir konuşmacı olmasına rağmen, tam anlamıyla bir hatip olarak tanımlanamaz.

Temelde duygusal biri ve bu ona çok fazla sempati ve dost kazandırıyor.

Özverili ve cömert, bu ona fedakârlık ve hayırseverlik konusunda bir itibar kazandırdı.

Çok zeki, kurnaz, ölçülü, düşünceli; insanları, niteliklerini ve kusurlarını iyi bilen biri.

Kolayca sevilen ve nefret edilen biri, dostlar için fedakârlık yapabilen, düşmanlık ve kin konusunda inatçı.

Cesur ve gözü pek, örgütsel niteliklere sahip, sağlam tespitler yapabiliyor; ama inanç ve amaçlarda o kadar inatçı değil.

Çok hırslı. İtalya'nın kaderinde kayda değer bir gücü temsil ettiğine olan inancıyla hareket ediyor ve bunun takdir edilmesini sağlamaya kararlı. Kendisini ikinci sınıf pozisyonlara layık görmeyen bir adam. En üstün olmak ve yönetmek istiyor.

Sosyalizmde belirsiz köklerden seçkin bir konuma büyük bir hızla yükseldi. Savaştan önce tüm sosyalistlere öncülük eden *Avanti!*⁷ gazetesinin en favori yöneticisiydi. Bu alanda çok saygı gördü ve çok sevildi. Eski yoldaşlarından ve hayranlarından bazıları bugün hâlâ itiraf ediyor ki, proletaryanın ruhunu ondan daha iyi anlayıp yorumlayan kimse olmamıştır, o ruh ki onun sadece birkaç hafta içinde mutlak tarafsızlığın samimi ve tutkulu havariliğinden

7) "İleri" anlamına gelen günlük İtalyan gazetesi. [ç.n.]

savaşın samimi ve tutkulu bir savaşçısı haline dönüş sapkınlığını büyük bir acıyla izlemiştir.

Ben bunun faiz ya da kâr hesaplamalarıyla belirlenmiş bir şey olduğunu sanmıyorum.

Hiçbir zaman alenen inkâr etmediği sosyalist inançlarına gelince; kurduğu yeni gazete *Il Popolo d'Italia* aracılığıyla devam ettirmek istediği kavga için gerekli olan finansal işlemler içinde kaybolup gitti; farklı inançlardan insanlarla ve akımlarla temasta olarak, eski yoldaşlarla sürtüşerek, eski takipçilerinin yılmaz nefretinin sürekli baskısının, suçlamalarının, hakaretlerinin, bitmek bilmez iftiralarının karşısında bunu canlı tutabilmenin imkânı yoktu. Ama eğer bu gizli değişimler olmasaydı, yakın zamanda olacakların gölgesinde yutulmuş olan Mussolini onun parıltısını kaybetmesine asla izin vermeyecek ve hep sosyalist gibi görünmeye ya da öyle olduğu konusunda kendini kandırmaya devam edecekti.

Bu, benim araştırmalarıma göre eski inançlı yoldaşlarının ve takipçilerinin görüşlerinin aksine erdemli bir insan figürüdür.

Bununla birlikte yüksek otorite ve zekâyâ sahip bir kişi onun psikolojik özelliklerinde en az dirençli olan noktayı bulmayı bilebilirse, her şeyden önce ona sempatik gelip ruhuna sızabilirse, neyin İtalya'nın gerçek faydasına olduğunu ona göstermeyi becerebilirse (çünkü ben onun vatanseverliğine inanıyorum), eğer büyük bir incelelikle kararlaştırılan siyasi eylem için ona gerekli fonları teklif edip bunu ona en ufak bir kaba evcilleştirme izlenimi vermeden yapabilirse, hiç şüphesiz Mussolini kendini fethedilmeye yavaş yavaş açar.

Ama mevcut öfkeli ruh hali söz konusu olunca karşılaşılacak bir dönemeçte onun yoldan ayrılmayacağına asla emin olunamaz. Daha önce de belirtildiği gibi, duygusal ve dürtüsel.

Elbette rakip olarak düşünülünce düşünce ve eylem adamı olan, etkili ve keskin bir yazar, ikna edici ve canlı bir konuşmacı olan Mussolini, bir savaş liderine, korkulması bir caniyeye kolaylıkla dönüştürülebilir.

Kamu Güvenliği Genel Müfettişi Giovanni Gasti'nin raporu,

1919 Baharı.